

Protokoll VU-möte 2025-12-09

Digitalt, kl 8.30-10.30.

1. Mötets öppnande

Ordförande Anders Hedeberg öppnade mötet.

Beslut: Mötet förklarades öppnat.

2. Förslag till dagordning

Beslut: Dagordningen antogs.

3. Val av justeringsperson

Förslag gavs på Sara Peilot.

Beslut: Mötet valde Sara Peilot till justeringsperson.

4. Protokoll

Punkten utgick.

5. Ekonomi

Bernhard sammanfattade det ekonomiska läget. Det har inte hänt mycket sedan styrelsemötet i oktober. De stora utgiftsposterna – löner för tertial 3 och en del av konsultkostnader för Vättern-programmet – kommer först efter nyår. Vissa projekt kommer inte göra åt med alla projekterade (eller under året erhållna) medel, bland annat Samförvaltning och Åtgärdssamordning. Enligt prognosen kommer bokslutet bli positivt med minst 186.000 kr.

VU noterar informationen.

6. Digitalisering

Kansliet önskar att testa en digital tjänst för signering av protokoll, för att förenkla och trygga protokollhanteringen. Styrelsen överlät beslutet till VU, som skjuts till nästa möte. Tips från Sara: [Dela med flera och signera elektroniskt - kostnadsfritt - Elektronisk signering med BankID](#)

Beslut: Kansliet testar digital signering, frågan tas upp på nästa VU-möte igen.

7. Översyn av medlemsandelar

Friederike redovisade arbetet med översyn av medlemsandelar. Referensgruppen har haft ett andra möte den 14 november, med fokus på Försvarsmakten och industrier. Arbetet är inte klart, och förslag (se bilaga 3) är fortfarande arbetsmaterial.

På olika möten inom förbundet (VU, styrelse, referensgrupp) var det tydligt att det förväntas att **Försvarsmakten** bör bidra med fler andelar. Aktiviteten har ökat jämförd med 1990/2000-talet. Försvarsmaktens påverkan på Vättern bedöms enligt tre kriterier: 1) Användning av riskområden; 2) Ammunition; 3) Förorenade områden. Förslagna andelstal ligger mellan 10 och 17 andelar, aktuellt är den största andelstalen 5 (P4 och F7). Det betyder att den samlade medlemsavgiften från Försvarsmakten motsvarar 1,5 gånger Jönköpings kommuns avgift. VU var positiv till förslaget.

Flera **industriföretag** är medlemmar i förbundet. Inom referensgruppen har man diskuterat hur olika verksamheters påverkan ska kvantifieras. Till exempel vilka ämnen beräkningar ska baseras på, om det ska gälla faktiska eller tillståndsgivna mängder och hur förorenade områden eller äldre utsläpp ska vägas in. Preliminära förslag för de ”mindre” industrierna finns, men för de tre största är det mer komplicerat.

Synpunkt från VU var att man bör utgå från tillståndsgivna mängder då det motsvarar vad man får nyttja, inte faktiska utsläpp. Nackdelen med det senare är även att man då behöver se över utsläppen och därmed andelsfördelningen mycket oftare. VU tipsade också om att ta stöd från Länsstyrelsernas miljöskydd/prövningsenheter.

För en del medlemmar kommer den nya andelsfördelningen medföra signifikant högre andelstal och därmed högre medlemsavgift. Det är mycket viktigt att en dialog med berörda medlemmar tas innan styrelsemötet, och då kunna motivera den nya fördelningen.

Även för intressenter föreslås en ny avgift, med 800 kr för alla föreningar och preliminärt 300 kr för privatpersoner.

Beslut: VU ser fram emot återrapportering på nästa VU-möte.

8. Åtgärdssamordning

Kansliet har upphandlat konsult för åtgärdsinventering vid **Ålebäcken och Röttleån**. Avtal med Calluna är nästan klart, rapporten blir klar i juni 2026 med markägarmöten planerade under februari/mars. Provtagning i vattendragen fortsätter.

Vid **Lillån/Huskvarna** finns redan konkreta åtgärdsförslag sedan tidigare, och två våtmarker är på gång (Jönköpings kommun). Möte med markägarna i november i kommunens regi där Marcus deltog.

Vid **Landsjön** planeras markägarmöte i januari (också i kommunens regi), där Marcus planerar delta.

Marcus har även börjat bygga upp kontakter vid **Mjölnaån**. Vattendragen är grävd om och rätad med stort avrinningsområde, finns potentiellt många åtgärdsåtgärder.

VU noterar informationen.

9. Revidering Vattenvårdsplan

Arbetet fortsätter men går trögt. Finansiering finns men det är svårt att hitta tiden. Förhoppningen är att en remissversion blir klar innan våren.

VU noterar informationen.

10. Revidering Förvaltningsplan

Planen antogs på stämman, publicering återstår men planeras den närmaste veckan. Layout och tillgänglighetsanpassning är tidskrävande.

VU noterar informationen.

11. Nytt från Samförvaltningen

Ny arbetsgrupp ”försörjningsberedningsgruppen” med fokus på åtgärdsförslaget i förvaltningsplanen.

Ny arbetsgrupp ”resursfördelningsgruppen” för att jobba vidare med frågan om resursfördelningen 2026 och framåt.

Ökad samverkan med Vänerne kopplat till deras Leaderprojekt för informationsspridning 2026–2027.

VU noterar informationen.

12. Revidering stadgar

VU fått uppdrag av styrelsen att ta fram förslag för eventuell revidering av syfte i stadgarna.

Syftet är att ”arbeta för vården av sjön Vättern” – det borde kunna förtydligas, bland annat vad är det för mål som ska uppnås med ”vården”.

Dessutom finns fem punkter hur vi arbetar, dessa är dock inte korrekt eller i alla fall inte komplett. Till exempel gör vi/vill vi göra mer än bara ”påverka samhällsplanering.” Bör också förtydliga medlemmars roll. Eventuellt kan Samförvaltningen redan lyftas här.

Beslut: VU fortsätter diskussionen på mötet i februari.

13. Utveckla samverkan

VU fick också uppdrag att fundera på samverkansmöjligheter. I post-it-övningen på styrelsemötet nämndes utökad samverkan mellan förbundet och framför allt kommuner, men även andra medlemsgrupper som Försvaret, industrier/verksamhetsutövare, Trafikverket samt andra vattenråd, besöksnäring och universitet. Aktuella frågor var PFAS/miljögifter, åtgärder, lika förvaltning i avrinningsområde och information samt kunskapsökning.

VU undrade vilka resurser vi har för att öka samverkan, finns det ett behov att förstärka kansliet? Bör vi återigen jobba mer i arbetsgrupper?

Beslut: VU fortsätter diskussionen på mötet i februari.

14. Undersökningar enligt program

Screening av bekämpningsmedel runt och i Vättern. Ca 50 ämnen. Halter under LOQ i Vättern, men i tillflöden kunde 7 ämnen uppmätas. Kommer en minirapport snart alternativt kapitel i årsskrift.

Justeringar i programmet inför 2026:

- PFAS i utsjön från 2x5 gånger till 2x2, resultaten varierar så lite. Istället ökar frekvensen i tillflöden från 4 gånger till 6, där varierar det mer. Synkar också med SRK Södra Vätterns tillflöden.
- Litoralbottenfauna 2026: Justering i hur det kvalitativa provet ska utföras efter förslag från och diskussion med Sweco. Ska inte påverka resultaten.

Ny invasiv art i Motala Ström – pungräkan *Hemimysis anomala*; finns i Mälaren sedan tidigare. Glacialrelikter provtas årligen i Vättern men arten har inte påträffats (än?).

VU noterar informationen.

15. MÖV-projekt

- Bioassay – klar, rapport publiceras januari
- PFAS-trend – klar, [rapport publicerad](#).

- Nytt utvecklingsprojekt önskas: klimatförändringseffekter, men oklart om möjlighet till finansiering finns.
- Ansökan till HaV för temperatursensorer, kan ge (nästan) live mätvärden via molnet. Ska finna si utsjön på flera nivåer, och i utflöde. Ca 30 k kostnad.

VU undrar om vi har kontaktuppgifter till vetenskapsjournalister för våra nya rapporter? Vi skulle kunna bli bättre på det. Kansliet undersöker.

VU noterar informationen.

16. Åtgärdsprojekt

- PFAS-kartläggning och workshop, ansökt och väntar på beslut.
- Omställningslabb PFAS-fritt Mälaren, ej beviljad ansökan.
- ”Från data till dialog” rullar på, just nu en enkät ute runt Mälaren.
- Källspårning hormonstörande ämnen: höga ER-aktiviteter i framför allt Vättern 2023 och 2024. Källspårningsprojekt under 2025 med flera kommuner och industrier, provtagit ARV, utgående från pappersindustri, jordbruksbäck. Huskvarnaån och Munksjön har höga halter, till stor del från reningsverken men inte bara. Högre halter i utloppen än i utgående från ARV. Jämförelsevis låga halter utloppen från pappersbruken. Detta är troligen inte bara relevant för Vättern/Vätterns tillflöden, behövs generell mer kunskap om hormonstörande ämnen. HaV och universiteten bör vara intresserade. Ingen stor fokus på dessa ämnen idag men det behövs.

VU noterar informationen.

17. Information: Provfiske och projekt

- Telemetriprojektet fortsätter och nya fiskar ska märkas 2026, bland annat öring och lax. Utvärdering av insamlade data kommer att göras av SLU.
- PFAS-provtagningen av öring – Länsstyrelsen kommer att fråga Livsmedelverket om råd kring hur resultatet bör hanteras.
- Laxutsättningarna kommer att bestå av östersjölax 2026, därefter förhoppningsvis gullspångslax.
- Kräftprojektet förvaltningsstrategier – ansökan om medel har avslagits, även om det finns stort behov av att genomföra projektet. Nu letar man efter annan finansiering.

VU noterar informationen.

18. Publiceringar

Ny publicering sedan senast: PFAS-trend rapport, [se vattnet.org](http://se.vattnet.org).

På gång:

- Vandrarmusslan
- Makrofyter 22–24
- Förvaltningsplan

Ytterligare efter nyår.

VU noterar informationen.

19. Information

Möten mm:

- Möte med Östergötlands riksdagsledamöter 21 november, tillsammans med Länsstyrelsen (bl.a. Lars Gezelius) om Vättern och förvaltning av Vättern
- Skjutfältsråd 3 december, Försvaret vill utöka verksamheten
- Rödingens dag i Huskvarna

Webb, texter:

- Påbörjat uppdatering Vätternliv
- Runt Vättern – artikel med tema 60 år miljöövervakning
- Vattendag 22 mars: Webbinarium eller föredrag

Miljöövervakning 60 år!

- Infosatsning – film: rimlig budget? – bestäms efter bokslut
- Vätterndagen: Fokus på miljöövervakning 60 år men även tex nya metoder; preliminärt i Jönköping/Huskvarna

VU noterar informationen.

20. Vattenråd

Inget nytt.

21. Skrivelser/yttanden

In:

- Karlsborgs kommun, ny dricksvattenledning. Inga synpunkter.

På gång:

- Förvarsmakten – anmälan om ändring till FIHM (P4 och FMV)
- Norra Kärr: Länsstyrelserna har godkänt MKB för Bearbetningskoncessionen

VU noterar informationen.

22. Agenda 2026

- #1: 23 februari 09:30 – Östergötland
- #2: 30 mars vid behov - digitalt/epost
- #3: 1 juni – Örebro
- #4: 21 sept 10:00 – digitalt
- #5: 7 dec 10:00 – digitalt

Beslut: VU beslutar 2026s agenda enligt ovan.

23. Kalender

- Nästa VU-möte: 23 februari 2026 (Östergötland)
- Nästa styrelsemöte: 25 mars 2026 (Östergötland)
- Nästa Samförvaltningsmöte: 29 april 2026 (Östergötland)

24. Övrigt.

Inga övriga frågor.

25. Mötet avslutas

Friederike Ermold/Rasmus Lindblad

Vid protokollet

Anders Hedeberg
Mötesordförande

Sara Peilot
Justeringsperson

Deltagare:

Friederike Ermold (VVF), Rasmus Lindblad (VVF), Anders Hedeberg (VVF/Vadstena kommun), Lars Gezelius (Länsstyrelsen i Östergötland), Pelle Holmström (MÖS), Elin Pettersson (Nammo) och Sara Peilot (Länsstyrelsen Västra Götaland).